

Datum
2021-04-22Ärendenummer
2021-100155Ert datum
2021-01-29Er referens
I2021/03462Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se

Avgifter för information i elektronisk form (SOU 2020:82)

Energimarknadsinspektionen (Ei) har följande synpunkter på förslaget.

Offentlighetsuttag

Ei avstyrker utredningens förslag att en myndighet ska ta ut en avgift för att den efter en begäran tillhandahåller information i elektronisk form när tillhandahållandet följer av en skyldighet enligt 2 kap tryckfrihetsförordningen (offentlighetsuttag).

En avgift kommer att verka avskräckande på offentlighetsuttag och därmed begränsa den grundlagsskyddade rätten att ta del av allmänna handlingar. Ei ifrågasätter därför utredningens bedömning att ett avgiftsuttag, skulle leda till en bättre offentlighetsinsyn.

I dag finns det en skyldighet för alla myndigheter att ta betalt för papperskopior. En avgift för kopior på papper motiveras av att myndigheten har en kostnad direkt hänförlig till detta (pappret och kopieringskostnaden) medan motsvarande direkt hänförliga kostnad saknas när det gäller antalet filer. Med hänsyn till att en stor del av den information som myndigheten förfogar över i dag finns tillgänglig i elektronisk form är det, förutsatt att myndigheten har en god offentlighetsstruktur, relativt enkelt att till en låg kostnad administrera en begäran om att få del av allmänna handlingar elektroniskt. En skyldighet att ta ut en administrativ avgift vid en begäran om utlämnande innehållande fler än tio filer kan bli mer betungande för myndigheten än själva utlämnandet. Ett obligatoriskt avgiftsuttag kan också komma att leda till fler frågor från allmänheten som myndigheten måste besvara.

Den frivilliga möjligheten att ta betalt för elektroniska utlämnande tillämpas på olika sätt av myndigheter. Vissa myndigheter tar betalt per fil andra, som Ei, tar betalt för den tid det tar att administrera elektroniska utlämnanden. Det finns också myndigheter som bedömt att det inte är motiverat att ta ut en avgift för att tillhandahålla allmänna handlingar i elektronisk form. Myndigheternas

Datum
2021-04-22Ärendenummer
2021-100155

verksamhet ser olika ut och myndighetens ledning ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt. Det finns inget självändamål med en generell skyldighet att ta ut en avgift. Möjligheterna att anpassa avgiftsuttaget till den aktuella verksamheten, eller att inte nyttja möjligheten att ta ut avgift för elektroniska utlämnanden överhuvudtaget, ger myndigheterna större möjlighet att agera inom ramen för offentlighetsprincipen. Därför anser Ei att ett avgiftsuttag fortsatt ska vara frivilligt.

Däremot bör myndigheterna vara skyldiga att tydligt ange om de tillämnar avgifter för tillhandahållande i elektronisk form. Förutsebarhet när det gäller de frivilliga avgifter som myndigheterna väljer att ta ut kan uppnås genom att myndigheterna offentliggör dessa. Om myndigheterna är skyldiga att tydligt ange om de tillämnar avgifter för tillhandahållande av allmänna handlingar i elektronisk form ökar transparensen i förhållande till allmänheten.

Sammantaget anser Ei att en avgiftsfrihet vid tillhandahållande av information i elektronisk form när tillhandahållandet följer av en skyldighet enligt 2 kap tryckfrihetsförordningen (offentlighetsuttag) har positiva effekter vad gäller allmänhetens insyn och möjligheten att vidareutnyttja information på det sätt som öppna data-lagen syftar till att främja.

Informationsuttag i övrigt

Ei delar utredningens bedömning att endast när det står helt klart att sökanden ger myndigheten ett särskilt uppdrag att efterforska viss information, eller om det i praktiken krävs utredningsåtgärder som är av sådan omfattning att det kan betraktas som arkivforskning, bör åtgärderna kunna anses gå utöver skyldigheterna enligt 2 kap. TF (informationsuttag i övrigt).

Ei tillstyrker att myndigheterna vid ett informationsuttag i övrigt ska ta ut en avgift.

Ei avstyrker däremot den föreslagna avgiftsmodellen. Om avgifter för offentlighetsuttag i övrigt ska vara reglerade bör regleringen baseras på en modell där avgifterna är kostnadsriktiga men där det finns ett tak.

Det är rimligt att myndigheten kan få ta betalt för det arbete det innebär att uppfylla kraven för tillhandahållandet enligt öppna data-lagen. Det är även rimligt att anta att motivationen att göra mer information tillgänglig enligt öppna data-lagen ökar om myndigheterna får ersättning för att tillhandahålla den på begäran.

Datum
2021-04-22

Ärendenummer
2021-100155

Avgifterna bör dock baseras på kostnadsriktighet i förhållande till den verksamhet som myndigheten bedriver.

Ei ser också en viss risk att ett avgiftsuttag motverkar syftet med öppna data-direktivet – att uppmuntra till att göra information tillgänglig på eget initiativ. Därför är det motiverat att skyldigheten att ta ut en avgift endast gäller när det står helt klart att sökanden ger myndigheten ett särskilt uppdrag att efterforska viss information, eller om det i praktiken krävs utredningsåtgärder som är av sådan omfattning att det kan betraktas som arkivforskning.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Göran Morén och chefsekonomen Therése Hindman Persson samt verksjuristen Maria Werleskog, föredragande.

Beslutet har signerats digitalt och saknar därför underskrifter.

Anne Vadasz Nilsson

Maria Werleskog